

keen luonnetta vastaan, jota se edustaa. Vienan Karjalaisten vaatimaton sivistysliike, sehän on heränneen kansallistunnon ilmaus ja siis aivan jyrkkä vastakohta kosmopoliittiselle sosialismille, joka panee pääpainon yhteiskunnan taloudellisten olojen väkivaltaiselle mullistukselle, vähääkään välittämättä kansallisista ihanteista. Jos mikään on omansa suojelemaan Vienan Karjalan syrjäisiä saloseutuja sosialismista, niin lienee se sentapainen sivistystyö, jonka hengessä toimii „Vienan Karjalaisten Liitto.“

Sitten lopuksi sananen tuosta väärinkäsityksestä, että „Vienan Karjalaisten Liitto“ muka hautoisi mielessään joitakin valtiollisia unelmia ja pyrki irrottamaan Vienan ja Aunuksen Karjalaisia Venäjän valtakunnasta. Mitään sellaista „Karjalan kysymystä“ ei voi olla olemassa. Se on kerrassaan lapsellinen kummitus. Kuu-luuhhan Suomen suuriruhtinaskuntakin) Venäjän valtakuntaan. Meitä suomalaisia ei ole täyttä kolmea miljoonaa. Ei kukaan järkevä Venäläinen pelkää, että me Venäjän valtakunnasta irtautuisimme, eikä kukaan järkevä Suomalainen sitä ajattele. Suomessa käsitetään maamme yhteyttä Venäjän valtakunnan kanssa maantieteelliseksi ja historialliseksi välttämättömyydeksi ja meissä Suomalaisissa ei asu mitään vihaa Venäjän suurta ja lahjakasta kansaa vastaan. Me vaadimme vain, että me rauhassa saamme kehittää omaa suomalaista kulttuuriamme oman, kansallisen yhteiskuntajärjestyksemme turvissa. Pelko Suomen suuriruhtinaskunnan rajojen siirtymisestä ja Vienan sekä Aunuksen Karjalan „irroittamisesta“ on yhtä lapsellinen. Kysymys on vain siitä, miten voitaisiin kylvää sivistyksen ja taloudellisen edistyksen siemeniä Vienan ja Aunuksen Karjalaisiin heidän omalla äidinkielellään. Heitä asuu siellä salomailla noin 200,000 henkeä. Eivät he koskaan tule olemaan minään vaarana Venäjän valtakunnan eduille.

Kansallisuuksien olemasolo kuuluu Jumalan säätämään maailmanjärjestykseen.

*) Tarkoitetaan luonnollisesti: erityisenä valtiona. Toimitus.

Ne tekevät ihmiskunnan kulttuurin rikkaammaksi ja monipuolisemmaksi. Ei niitä pidä pyrkiä keinotekoisesti hävittämään. Me Suomalaiset muodostamme pienen saarekkeen suurten, mahtavampien kansojen välissä. Oman kansallisuutemme säilyttäminen, sen kohottaminen sivistyksessä ja kaikenlaatusessa edistyksessä on meille hengen kysymys, jonka ajamisesta me emme luovu.

„Raja-Karjala“-lehdessä

O. A. Hainari.

Vienan Karjalasta Volgan rannoille.

Sanomalehti „Ilkassa kirjoittaa liittomme puheenjohtaja matkastaan Vienassa ja Venäjällä seuraavasti:

I.

Heinäkuun 1 p:nä klo 4 päivällä läksi seurueemme, noin loppupuolelle 30 henkeä Kajaanista höyrylaiva „Ammällä“ Kiehimä joen suulle, itsekukin elähytettyinä Vienan Karjalaisten Liiton kesäjuhlan juhlatunnelmista, kurjan Venäjän puoleisen Karjalan valoisammasta tulevaisuudesta. Kiehimäjoen suulla seurueemme jakaantui kahtia. Osa läksi nousemaan veneillä jokea pitkin kohden Vienankarjalaa, ja toinen osa maanteitse tepastelemaan ensimmäiseen kevariin Mieslahden kylään, jonne oli noin 7 km. matka. Jälkimäiseen joukkueeseen kuului 18 henkeä, naisia sekä miehiä. Naisten joukossa oli muun muassa yksi ylioppilas valko-lakkineen, joka näytti olevan erityinen silmä-haitta venäläisille uradnikoille. Mielellään olisivat he siihen kyntensä iskeneet, vaan siihen ei ollut hyvä sattua, sillä Karjalan kansa oli ylioppilaslakin puolella.

Seurueemme suuruus teki matkamme maantiesalla hevosten saannin enemmän vaikeaksi, joten suuren osan saimme kukin tepastella jalkapatikassa Suomussalmelle saakka, mistä vesistöjä pitkin soutuveneillä Malahvian kylään, joka olikin viimeinen kylämme tällä puolen rajaa.

Malahvian kylässä alkoi taasen meille jo hyvin tutuksi tullut jalkakyyti ja 5 p:nä, kello 4 tienoissa aamulla kuljimme yli rajan, jolla ei kuitenkaan mitään rajavahtia näkynyt, lukuunottamatta vanhaa 3 kerroksista puuristia ja sen kyljessä poh-

Vienan Karjalaisten Liiton puheenjohtaja, —
siinä asussa, jossa hän matkusteli tänä
kesänä pohjois-Venäjällä.

jatonta, ränstynyttä rautapeltistä säästölaatikkoa. Risti oli meille muistuttamassa, että tästä alkaa toinen uskonto, vaikka sama kansa; ja tuo pohjaton säästölaatikko tahtoi ihan kuin huomauttaa yleensä papiston pohjattomista taskuista, ja niiden omistajain maallisen tavaran ja vallan himosta.

Pian saavuimme Kivijärven kylään, joka on ensimmäinen Venäjän puolella rajaa. Kyläläiset ovat suomimielisiä, ja suomenkielisiä niinkuin kylän nimikin. Venäläisyyttä muistuttaa täällä ainoastaan novgorotilainen rakennusjärjestelmä. Sekin alkaa vähitellen muuttua, sillä uudet rakennukset tehdään suomalaiseen malliin.

Kivijärven kylästä tulimme Paahkominen vaaraan, jonne oli noin 3—4 virstan matka. Täällä otti Petteri Perttunen (Feodor Michailoff Pertujeff, ryssän kirjain mukaan) meidät ystävällisesti vastaan; täällä myös näimme perikuvan karjalaisesta, mallikelpoisesta emännästä, jolta kotiaskaaret, ruuanvalmistus y. m. luistivat, sekä puhe sujui vieraitten kanssa. — Kaikki oli talossa puhdasta, siistiä ja hyvässä järjestyksessä. Nautittuamme Perttusen runsaasta vierasvaraisuudesta kiirehdimme taivalle ja kello puoli 2 yöllä olimmekin Vuokkiniemen Vanhalassa (S. P. Remsujeffin perillisten talo), joka on ennestään meilläkin monien matkailijain kautta tun-

nettu runsaasta vieraanvaraisuudestaan. Vuokkiniemeen jäi meitä ainoastaan kuusi miestä, odottamaan kylänkokousta, jota tietojemme mukaan piti pidettävän joka sunnuntai kesäiseen aikaan, kun miehet ovat kotosallaan kauppamatkoiltaan. Ensi kuulumisiksi saimme Vanhalassa tietää, että edellisenä iltana oli kylään saapunut Venäjän Kemistä tämän piirin stanovoi-pristav, kaksi straschnikkaa (vahtisotilasta) mukanaan. Koska nyt oli kylään saapunut korkeampi poliisiviranomainen mitä paikkakunnalla varsinaisesti on, päätimme käydä hänen puheillansa. Niin läksikin meitä päivemmällä 3 miestä pristavin luokse kysymään, saammeko kylän kokouksen yhteydessä pitää keskustelua aiotun maantien rakentamisesta Vuokkiniemeltä Suomen rajalle, sekä myöskin keskustella muista Vienan—Karjalan taloudellisista asioista. Herra huomasiikin nyt itsensä heräksi ja niin alkoikin hän meitä tarkastella kiireestä kantapäähän saakka, tutkien mielipiteitämme, matkamme tarkoituksia j. n. e. Annettuani näihin tshinofkalle vaatimansa selitykset saimmekin luvan, mutta sillä nimenomaisella ehdolla, ettemme saa puhua sanaakaan politiikasta eikä uskonnosta. Pristavin piti kokouspäiväksi matkustaa johonkin sivukylään virkamatkoille. Me riensimme seuraavana päivänä hyvillä mielin kokouspaikalle, toivossa saada kokousta pitää rauhassa. Mutta niinkös se sai käydä! — Kokouspaikkana oli Vuokkiniemen pravlenjan huoneusto. Väkeä oli kokoontunut runsaasti, kertomuksen mukaan kaukaisista sivukylistäkin. Puhetta johti kylän staarosta ja suomenkielistä pöytäkirjaa piti yksi kokouksen valitsema joukostamme. Kansa tahtoi kuulla keskustella ja päättää maantien rakentamisesta, yhteistoiminnasta y. m. asioista. Aloinkin selittää heille ensiksi Vienan—Karjalaisten Liiton ohjelmaa, sen toimintaa ja yleensä yhteistoiminnan suurta merkitystä, vaan ennen kuin olin ennättänyt päästä puheeni loppuun, oli minua kolmekin kertaa häirinyt pristavi, joka ei ollut mennytkään aiotulle virkamatkalleen, vaan olikin viereisessä huoneessa tulkkineen. Ja — niin pian kun olin puheeni lopettanut, määräsi pristavi kokouksen hajotettavaksi, uhalla nostaa meitä vastaan kanteen kansan villitsemisestä ja vallankumouksellisen opin levittämisestä. Kokouksessa pidetyssä suomenkielisestä pöytäkirjasta tuli hän vallan kauhuunsa, ja tahtoi ottaa sen takavarikkoonsa vaan se ei kuitenkaan hänelle onnistunut, sillä pöytäkirja katosi parempiin käsiin. —

Saman päivän iltana, kellon kymmentä käydessä sain vielä käskyn tulla pris-

tavin puheille, jota käskyä noudatinkin. Saavuttuani herran luo, sain kuulla, että nyt on hänelle puheeni käännetty ja selitetty, jonka johdosta hän nyt on tullut muka tuntemaan matkani todellisen tarkoituksen, ja sen perusteella vaatii hän minua menemään omalle paikkakunnalleni, huomauttaen, että Vuokkiniemen kylä on minun jätettävä jo huomisaamuna. — Tästä kaikesta saan etupäässä kiittää Vuokkiniemen mustasotnialaista pappia, joka oli tulkki-kätyrinä pristavilla kysymyksessä olleessa tilaisuudessa. — Ilman pitempiä „selityksiä“, sanottuani lyhyesti hyvästäni pristaville, läksin saattomiesteni luokse, jotka odottelivat minua pravlenjan rannalla. Muut seuralaiseni olivat matkustaneet jo aikaisemmin illalla, ja minä pääsin lähtemään yhden järeille jääneen toverini kanssa vasta kello 12 tienoissa yöllä.

II.

Vasten pristavin tahtoa suuntasin matkani Vuokkiniemeltä yhä syvemmälle Vienen Karjalaan. Ensiksi saavuin Jyväskylän kylään, jossa viivyin koko seuraavan päivän. — Täällä oli meillä taasen kohta saman pristavin kanssa, tällä kertaa kuitenkin sanatoin. En tiennyt sitäkään, josko herraminua takaaajoi. Enonsuussa, isävainajani kotikylässä hän kuitenkin minun sivuutti vielä samana iltana, kunnes saman kuun 13 p:nä taasen saimme tietää toisistamme Uhtualla. Täällä ei hän kuitenkaan tahtonut minua luoksensa, enkä minäkään puolestani tuntenut itselläni olevan mitään erityistä kutsumusta käydä herraa kunoittamassa.

Täällä sain kuulla, että sama pristavi oli edellisenä päivänä ottanut kylän läheisyydessä takavarikkoon suuremman määrän yksityisen henkilön omistamia suomenkielisiä kirjoja. Takavarikosta ei tässä ole tilaa puhua ja luulenkin, että kirjojen omistaja itse tekee, tai ehkä on jo tehnytkin julkisesti siitä selkoa.

Sunnuntaina 14 p:nä heinäkuuta oli harvinainen merkkipäivä Uhtualla. Silloin oli siellä ensimmäinen yleinen suomalainen kansanjuhla. Juhlapaikaksi oli valittu iso saari Kuittijärvessä ihan vastapäätä Uhtuan kylää, noin 2 virstan matkan päässä siitä. Juhlalta oli ilmoitettu suurilla käsikirjoitetuilla ilmoituksilla teen kilpajuonnin nimellä. Näitä ilmoituksia oli naulattu kautta kylän, yksinpä „stantisian“ (kevarin) seinällekin, missä pristavi piti väliaikaista asuntoaan.

Hyvin näyttivätkin uhtualaiset tienneen teenjuonti-kilpailun oikean tarkoituksen ja sen arvon. Huolimatta siitä, että

herra pristavi oli kieltäytynyt luvan annista sen viettämiseen, oli saarelle kokoontunut hämmästyttävän paljon kansaa, aina Luusalmen kylää myöten (noin 30 virstaa Uhtualta Kemiin päin). Kaikkiaan oli koolla noin 50 venettä, noin 600—700 henkeä. Juhlaan olivat kyläläiset kutsuneet minut vieraakseen, ja kutsua minä luonnollisesti suurella mielihyvällä noudatinkin.

Veneemme lähetessä saarta alkoi sieltä kuulua suomalaisia, isänmaallisia lauluja, ja kun saavuiimme rantaan tempasi joukko ruseteilla varustettuja reippaita nuoria miehiä veneemme maalle, ja sitten seurasi mitä juhlallisim, lämmintunteisin vastaanotto. Oli siinä nuoria ja vanhoja, sekä naisia, että miehiä. Eri ryhmissä keskusteltiin pristavin saarelle saapumisesta sotamiehineen kokousta hajoittamaan. (Kylässä piti oleman 8—10 straschnikkaa.) Huolimatta tästä kaikesta, vallitsi saarella mitä hilpein mieliala, pidettiin lämpimiä, tulisia puheita kansallisuushengen heräämisestä, edistyksestä ja valistuksesta. Sannomattoman juhlallisesti kajahtelivat kansalliset laulut ja kanteleen soitto tyynessä kesäillan ilmassa. Tuntui ihan kuin vanhan Kalevalan kantajoukko olisi noussut hereille pitkällisestä horrostilastaan, julkilausuaakseen olemassa oloaan ja vaatimaan itselleen ihmis-oikeuksia.

Tilaisuudessa otettiin useita valokuvia, joita tullaan ainakin osa julkaisemaan Vienen Karjalaisten Liiton julkaisussa „Karjalaisten Pakinoita“.

Pristavia ei kuitenkaan saarelle kuulunut, joten tämä tunnelmarikas ensimmäinen suomalainen kansanjuhla Uhtualla sai rauhallisesti jatkaa ilta-myöhään. Vasta kesäisen auringon laskiessa, kansallislaulujen kaikuessa seurue toisensa perästä kiidatti nopeilla veneillään kotikyliänsä kohden.

Mainitsemieni kylien suuruudesta, enempiä kuin niistä muutenkaan en rupea tässä kertomaan, sillä eri matkailijat ovat niistä jo siksi paljon selkoa tehneet, että ne lienevät lukijoille jo kyllin tunnetut. Runsas vieraanvaraisuus tuli kaikkialla osaksemme. Lämmintä, sydämmellistä, avonaista ja vierasvaraista kansaa on tämä Karjalan kansa, huolimatta taloudellisesta ahdingosta, köyhyydestä ja kurjista yhteiskuntaoloista, venäläisen virkavallan sortamana. Entistä ehommaksi on suomalaisuuden aate Karjalan kansan sydämessä kehittynyt.

Vierailtuani sitten muutaman päivän Uhtuan suuressa kylässä, läksin v. k. 18 päivänä jatkamaan matkaani ypä yksin, kohti Venäjän suuria jokia, kyliä ja kaupungeita. Ensimmäinen matkani määrä oli

Venäjän Kemi, pikkunen kaupunki venäjän Kemijoen suussa, Vienan meren rannalla. Tämä kaupunki pelotti minua, sillä tuo, ennen jo tielleni tullut pristavi kulki edelläni ja oli hyvin luultavaa, että hän, asuntokaupungissaan tekisi päälleni uuden hyökkäyksen.

Mutta muutama sana matkan varrelta ennen Kemiä. — Uhtualta saavuin 30 virstan päässä olevaan Luusalmekylään. Tämä on pieni köyhän puoleinen kylä Ylä-Kuittijärven rannalla. Kaikkiaan on siinä 30—40 taloa, jotka elättävät itseään pääasiallisesti kulkukaupalla Suomessa, vähän maanviljelyksellä ja kalastuksella, sekä venäläisten yhtiöitten tukin-uittoilla. Luusalmelta saavuin Jyskyjärvelle, joka on paljo suurempi kylä, mutta näyttää rakennuksensa puolesta hyvin ränsistyneeltä ja alaspäin menneeltä. Jyskyjärven kyläläiset työskentelevät vuoden ympäriinsä arangelilaisen tykkiihtion Surkkoff & Schergoltsin töissä, joten ennen kylässä hyvällä alulla ollut maanviljelys on jäänyt takapajulle. Kylänsä rappeutumisesta syyttävät jyskyjärveläiset huonoja ansioita savotun tukkiyhtiön töissä.

Jyskyjärveltä jatkui matkani pitkin Kemijokea, sivuuttaen pienen Suopassalmen kylän, jonne en ehtinyt seisahtumaan, sillä kiirehdin laivaan Kemissä. Sieltä nimittäin lähtee laiva vain kerran viikossa.

Heinäkuun 22 päivänä kello puoli 9 tienoissa saavuin vihdoinkin Uschmanalle. Tämä on suuri kylä ja sogman (lohen) pyyntipaikka, 10 virstan päässä Kemin kaupungista. Uschmanan kyläläisistä enemmän ensi kirjeessäni. —

Jaroslavl 28 p. heinäk. 1907.

III.

Viime kirjeessäni lupasin „Ilkan“ lukijoille kertoa Usmanalan kyläläisistä. Mutta ennenkuin tulemme sinne, pyydän saada vielä pistäytyä Luusalmella, siellä ensaata olla tässä vähäsen kerskaamatta siitä heraskyydistä, jonka sain Luusalmelta Jyskyjärvelle, sillä se oli oikein „stantsia podvoda“, joka oikeastaan on vain venäläisten virkamiesten käytettävissä ja yksityiset henkilöt ovat oikeutetut siihen ainoastaan „podoroschnoin“, kuvernöörin tiekirjan tai suosituksen avulla. Kun juuri oli kylässä kiireellinen heinäkorjuu aika, niin ei ollut niin helppo saada yksityisiä saattomiehiä tuolle 50 virstan venematkalle, jonka takia kyläläisen tuttavani kehoituksesta läksimme kyytiä kuulustamaan kylän „semskoista stansiasta“ (kievari talosta). Ja hyvinhän se onnistuikin. Heti kevaritalon pihalle

päästyämme tapaamme tuuheapartaisen, reippaan, vähäisen, keski-ikäisen miehen, joka oli kievarin isäntä. Kohteliaasti vastaa hän tervehdykseemme ja samalla kysäsee: „ga mitä kuuluu vierahalle“? Selitin hänelle että olin saattomiesten puutteessa Jyskyjärvelle ja josko voisin talosta niitä saada. „Ga, ei suinki vierasta soa ruveta kylässä vanhentamah, annamma kyytiä i ryssän herroille, buitto emme omalle miehelle antaisi. Soattajat tullah tsuassun piästä“. Ja niin oli minulla tunnin kuluttua „stantsia-podovoda“ ilman „podoroschnoita“. Hyvä, tilava vene, jonka keskelle oli minulle varustettu mukava tila vaippoineen. Ylä-airoja soutamassa kaksi Karjalan vilkasta neitschyttä, ala-airoilla yksi keski-ikäinen nainen, sekä perää pitämässä „Petrin naini“. Näin olin itseni ja tuohikonttini — ainoa matkalaukkuni — kuletuksen Ala-Kuittijärven suuren selän yli uskonut naisten käsiin. Ja heti matkan alusta huomasi maalisen olemukseni kuletuksen olevan varmoissa käsissä. Saattajani olivat kaikki reipasta, hilpeätä ja puheliasta väkeä, niin että tuo 50 virstan taival kului aika nopeasti puoli-sateisena kesäpäivänä. Perämiehemme „Petrin naini“ oli erittäin toimekas, reipas ja päättäväinen nainen. Matkalla olivat kosket lähellä Jyskyjärven kylää laski hän pelvotta, kuin ainakin tottunut koskenlaskija. Niin olimme vielä saman päivän iltana hyvissä ajoin Jyskyjärven kylässä. Ja niin oli onnellisesti päättynyt tämä heraskyyti yli suuren Ala-Kuitti selän.

IV.

Jyskyjärveltä Kemin kaupunkiin.

Sunnuntaina 21 pnä heinäkuuta tuossa 2 aikoina päivällä läksin Jyskyjärveltä kovan myrskyn ja sateen vallitessa, Venäjän Kemijokea myöten, Paanajärven kylää kohti. Kuljettava matka oli 60 virstaa nopeasti kulkevaa myötävirtaa myöten, vaan kun vastatuuli oli niin ankara, niin perille pääsimme vasta aamulla kello 5 tienoissa.

Ilma oli ikävän kurja. Mutta enpä saata olla kummastelematta sitä että kyläläiset olivat heti valmiit lähtemään matkalle, kun kuulivat että minulla on kiire laivan lähdölle Kemin kaupunkiin. Vaan Vienan Karjalan kansa on siksi karaitunut joka päiväisessä taistelussa leipä kannikkansa puolesta karuissa oloissa, ettei se juuri nureksi pahoissakaan myrskyissä ja sitä paitsi on se aina hyvin aulis toiselle apua antamaan.

Märkinä ja väsyneinä saavuiimme Paanajärvelle. Kylä on rakennettu kahden

puolen komeata Kemijokea, joka on tällä paikkaa levein ja muodostaa pienen järven, jota kutsutaan kylän nimellä. Kylä näytti enempi suurelta ehkä noin pari sataa taitoa, rakennettu venäläiseen malliin. Rakennukset olivat tavallisen hyvässä kunnossa ja näytti joukossa olevan suurempiakin rakennuksia. Kiire kun oli, en ehtinyt kylään lähemmin tutustua. Pian sainkin saattajakseni kylän tunnetun koskien laskijan, „Pappisen Petrin“ (Feodor Perttjeff).

Pieniläntä, terävä katseinen, rohkea ja ketterä kuin nuori poikanen oli tämä 60 vuotias 14 lapsen isä. Ei pienintäkään elämän väsymyksen ja haluttomuuden merkkejä hänessä huomannut. Mielihyvällä katselin hänen ketteriä, sulavia ja varmoja liikkeitään koskella. Tarpeen olikin tällainen tottunut kosken-laskija, sillä Paanajärveltä alas käsin alkaa Kemijoen koskisin osa. Niistä mainitsen tässä mahtavimmat. Paikkakuntalainen nimittää niitä: Vuotschasch, Uschma, Jolkoni ja Putkuva. Viimeinen on noin 7 virstaa pitkä ja on Usmanalan kylän ja Kemin kaupungin välillä. Komeita ja mahtavannäköisiä ovat nämä kosket katsella. Paljon olisi niissä voimaa ja suuren palveluksen voisivat ne tehdä teollisuuden alalla, vaan nyt ne vielä hukkaan kuohuvat.

Nyt oli kulettava 80 virstaa, eikä yhtäkään ihmisasuntoa koko matkalla, lukuunottamatta tukkilaisten väliaikaisia asuntoja rantamilla ja tukkilautoilla. Tukki-liike onkin tällä joella suuremμοista ja matkailijan erityistä huomiota herättävät tukkien paksuus ja eheys. Kerrassaan komeita puita ja komeata on vielä jälellä huumisevä petäjikkö jokivarsilla; enimmäkseen onkin koko jokivarsi komeata mäntymetsää. Paljon on niissä vielä rikkauksia Venäjän valtiolla, mutta paljon lienevät jo yksityiset liikemiehet ja keinoittelijat niistä kassojaan kartuttaneet.

23 p. heinäk. klo 9 tienoilla illalla olimme Usmanalankylässä (Poduschemja.) Tämä on iso ja väkirikas kylä komean Usman-kosken (putous noin 15—19 jalkaa) alapuolella Kemijoen laaksossa. Kylän kohdalla kosken alla muodostaa joki 200—300 sylvä leveän suvannon, jossa iltasilla näkee monia kymmeniä venekuntia kalastelemassa, onkien ja uistimien kanssa. Usmakosken korkeilta partailta katsottuna tarjoo kylä erittäin komean kuvan kulki-jalle, joka sijoittuu alhaalle joki laaksoon ja on se kasvanut suureksi kuin pieni kaupunki suurien vaarain ympäröimänä. Talot ovat suureksi osaksi maalatuista vaaleiksi, kirpeän viheriäisine kattoineen. Ne näyttävät kauniina kesä-iltana erittäin viehät-

viltä ja puoleensa kutsuvilta. Joukossa näkyy useampia kivitalojakin. Kylässä on vieläkin varsinaisena puhekielenä Karjalan kieli ja aivan samaa Kalevalan murretta kuin Uhtualla ja Vuokkiniemellä. Muuten puhuvat Usmanan kyläläiset useammat jo venäjää ja monet osaavat heistä Norjan kieltäkin, sillä Usmanan kyläläiset ovat vilkkaassa kauppa-yhteydessä norjalaisten kanssa. Muuten ovat Usmanalaiset vielä hyvin säilyttäneet vanhat karjalaiset tapansa niin kuin kielensäkin, eivätkä ole juuri ystävällismielisiä „ryssäläisille herroille“, niin kuin he itse niitä nimittävät. Paljon näkee täällä pitkiä, rotevia voimakkaan näköisiä miehiä („Karjalan jää-karhuja“). Naiset olivat myöskin enempi pitkiä, solakkavartaloisia, enimmäkseen tummia, ruskeasilmäisiä, viehättävän näköisiä. Miesten keskuudessa kukoisti juoppous huomattavassa määrin. Kyläläiset ovat jo ammoisista ajoista tunnetut hyviksi veneen ja purjelaivojen rakentajaksi. Tätä ammattia he nytkin vielä harjoittavat suurella määrin. Pääelinkeinon muodostaa kuitenkin kalastus Kemijoessa ja Valkosella merellä.

Arvokkaimpana kalalajeista on mainittava „somga“-lohi, joka on täällä erittäin hyvää laatua ja sen saanti vielä runsasta. Paikalla on ostajia Moskovan ja Pietarin tunnetuista kalakaupoista. Suurimpana kyläläisten kalakaupoista on kuitenkin mainittava runsaat seldin ja turskin saaliit Valkosellamerellä. Seldejä (silli-laji) pääasiallisesti pyydetään suurilla nuotilla ja on niiden saalis toisinaan niin runsas, että yhdet apajat tuovat kymmeniä hevoskuormia. Kaupaksi tarjotaan seldejä savustetussa muodossa sekä suolattuna tynnyreissä. Turska myöskin suolataan tynnyreihin ja osa kuivataan. Meillä löytyy sitä kaupassa „kuivankalan“ nimellä. Noin 500—600 purjealusta välittää tätä Vienanmeren kalakauppaa Arkangeliin ja Norjan kaupunkeihin ja sen vuotuinen raha-arvo lasketaan noin 800—900 tuhanneksi ruplaksi Arkangelin kuvernementin osalle. Arkangelin kaupungista lähetetään kalat rautateitse Moskovaan ja Pietariin, josta ne sitten leviävät kautta laajan Venäjän maan.

Talviseen aikaan soutavat Usmanan kyläläiset myöskin kauvas Vienan merelle hylkeitten ynnä muitten merieläinten pyyntiin. Nämä retket kysyvät paljon rohkeutta ja kestävyyttä ja siinä onkin tämä rannikko-kansa hyvin kehittynyt.

Kauan en saanut kuitenkaan olla tässä vanhassa muisto-rikkaassa kylässä, jossa olisi ollut niin paljon katsottavaa ja kuultavaa kyläläisiltä, vaan oli minun kiirehdittävä 10 virstan päässä olevaan Kemin

kaupunkiin laivan lähdölle. Seuraavana aamuna klo 6 olinkin jo Kemin linnalla.

Paljon olisi kerrottavaa tämän Pohjolan keskipisteen suuresta kaupasta ja muusta liikkeestä, sekä sen vanhasta muistorikkaasta historiasta, vaan kirjeeni venyisi silloin liian pitkäksi. Siksi jätänkin enemmän kertomisen.

25 p:nä klo 9,55 lähtevällä junalla lähdin Arkangelskin rautatieasemalta kohti *V o o l o g d a n* kuvermenttikaupunkia. Junamme kiiti eteenpäin osaksi asumattomia Pohjolan mäntymetsiä ja suuria viljelemättömiä suomaita myöden. Asemavälit oli pitkiä ja asemapaikat yksinäisiä. Ei mitään kyliä niiden läheisyydessä näkynyt. Asemilla oli kuitenkin naisia ja lapsukaisia kauppaamassa sieniä ja marjoja.

Lähetessämme *Voologdan* kaupunkia alkoi näkyä kyliä, osaksi suuriakin ja jokseenkin hyviä rakennuksiltaan, sekä suuria ruisviljelyksiä. Komeana aaltoilivat suuret, näkymättömiin saakka ulottuvat ruisviljelykset kahden puolen rautatietä, noin 100—150 virstan matkalla *Voologdasta*. Näytti siellä olevan karjanlaitumeksikin sopivaa maata ihan yltä kyllin.

Rukiin viljelys tuntui olevan näillä seu-duin hyvässä kunnossa, karjan hoito on aivan mitättömän pientä. Ainoastaan 2—3 lehmää talossa. Kaupunkiin saapui junamme 26 p:nä klo 6,15 illalla. *Voologda* on meillä hyvin vähän tunnettu kaupunki, kuuluu Venäjän vanhimpuihin (perustettu 1147) ja on vielä näihin aikoihin saakka säilyttänyt paljon historiallisia muistoja, joitten joukossa on etusija kirkoilla. Niitä *Voologdassa* löytyy kokonaista viisikymmentä (50). Sitäpaitsi kaksi luostaria. Kaupungissa löytyy vanhain koteja y. m. s. hyväntekeväisyyslaitoksia, joitten yhteinen arvo tekee noin 500,000 ruplaa ja yhteinen vuosittainen varainkäyttö 60,000 ruplaa. —

Kaupan suhteen on *Voologda* maantieteellisen asemansa puolesta hyvin edullisessa asemassa, sillä kaupungin läpi kulkevalla *Voologda*-joella on laivakulku Pietariin ja Arkangelskiin saakka. Kauppa-liike näyttääkin olevan tavallisen vilkas. Kuljetetaan pellava- ynnä muita kauppatarvoita. Vielä ovat *voologdalaiset* tunnetut hyvinä oravannahka-turkiksien valmistajina. Käsiteollisuus on myös paikkakunnalla kehittynyt. Hampu- ja liinakudokset sekä tuohi- ja koriteollisuus muodostavat siitä suurimman osan. Huolimatta tästä kaikesta on kaupungin väkiluku ainoastaan 22 tuhatta.

Nykyään löytyy kaupungissa jo sähkövalaistus, vesijohdo ja yksi kirjakauppa-kin. Paljon on yksityisten puutarhoja, yksi kaupungin puisto ja bulevaardi. Kadut ovat leveät, tasaiset ja suorat, vaan niiden kun-

nossapitooon ei juuri suuriakaan uhrata, joten kaupunki sateella on hyvin rapainen ja likainen. Matkustavaisten mukavuudeksi löytyy kuitenkin suuria ja ajanmukaisia hotelleja, joissa saa tyydyttäviä huoneita ja ravintoa kohtuullista maksua vastaan. (Huoneita 60 kopeekasta vuorokaudelta ja päivällistä 50—75 kop.) Kaupungin nimestä „*Voologda*“, eivät venäläiset historioitsijakaan ole aivan selvillä. Luulevat sen olevan perintöä vanhoilta suomalais-ugrilaisilta heimoilta, jotka ovat täällä asustaneet suuren kansainvaelluksen aikana.

V.

Kemi — Arkangelsk — Voologda.

Kemi on yksi niitä vanhoja hitaasti kasvavia kaupunkeja; historiassa mainitaan siitä jo viidennellätoista vuosisadalla, vaan nytkään ei ole sen asukasluku täyteen kahta tuhatta. Kaupunki sijaitsee kahden puolen Kemijokea, sekä joen muodostamalla „*Le-postrovan*“ saarella, ympäröitynä korkeilla vuorilla. Edellä mainitulla saarella löytyy vielä vähäsen raunioita entisestä linnoituksesta. Tämä on muuten kaupunki, johon ei tule mitään kärrytietä, eikä ajurit häiritse kaupunkilaisten rauhaa. Katujen kivi-tykskustannukset ei myöskään rasita kaupunkilaisia. Pääkaduilla on käytävät puusta joilla runsaasti vilisi poliseja, schandarmeja ja straschnikkoja (vartiosotamiehiä). Kaupungissa kuuluikin olevan noin parisen sataa valtiollista vankia, mutta paljon näytti olevan poliisivoimaakin, jota ei itse kaupunkilaisetkaan juuri suojein silmin katselleet. Tämä oli nyt se kaupunki, johon voi sanoa loppuvan varsinaisen Vienan Karjalan, täällä vielä kansa puhuu karjalaa vaan virkamiehistö on ummikko venäläistä, eikä tahdo tuntea kansan kieltä eikä sen puutteita. Kun kansa katovuosina pyytää siltä leipää, niin käskee se syömään heinää ja sammalta. Tämä kaupunki oli myös tuon Vuokkiniemellä kohtaamani herra pristin asuinpaikka, täällä oli hänellä myös suuremmat voimat käytettävänä ja väkivaltaiselle toiminnallensa täydellinen vapaus. Tämän kaiken hyvin käsitin ja siksi katsoin parhaakseni olla tässä kaupungissa hyvin „hissukseen“. Eikä tässä kaupungissa olekkaan vieraan hauska paljon liikkuskella, sillä saisi myötäänsä olla tekemisissä poliisivoiman kanssa, joka ei minusta tuntunut laisinkaan hauskalta. Siksi pysyinkin tarkoin erään vierasvaraisen kauppiaan luona, joka otti minut erittäin ystävällisesti vastaan. Tämä kauppias on Karjalan poikia, kotoisin Repolasta. Kemissä on hän ollut ehkä pa-

risenkymmentä vuotta ja on nyt kaupungin suurimpia kauppiaita. Hänen luokseen oli myös sijoitettu kaupungin kievari. Heti alussa huomasi tässä talossa olevani hyvässä turvassa. Täällä myös tutustuin paikkakunnan lähetyssaarnaajan, kirkkoherra Paavel Preobraschenskyn kanssa, joka tuntui hyvin herttaiselta vanhukselta ja hyväältä Karjalan tuntijalta. Nuoruudessaan oli hän paljon asunut ja liikkunut Vienan Karjalassa, oli hyvin tutustunut sen kansaan ja kieleen, josta nyt vanhoilla päivilään tuntui olevan hyvin innostunut. Kutsui minua luokseen, jota noudatinkin. Kotonaan näytti hän minulle koko joukon karjalaista kirjallisuutta, kertoi paljon muistoja oloistaan ja toimistaan Karjalassa. Nauhattuani mikäli aikani riitti, kirkkoherran runsaasta vieraanvaraisesta kestäyksestä, jätin kiittäen tämän ystävällisen vanhuksen mitä parhaimmilla onnentoivotuksilla. Laiva lähti vasta kello 12 yöllä. Kaupp. — — jeff minut sille ystävällisesti saatteli. Ja niin olin onnellisesti päässyt tästä minua pelottavasta kaupungista. Mukanani vein hauskat muistot olostani tässä santarmien ja poliisien tyyssijassa. Kaikesta tästä onnellisesta selviytymisestääni saan lämpimästi tässä kiittää ystävällistä ja vieraanvaraista kauppa S. — — jeffia. Nyt oli edessäni noin 500 virstan taival Vienan merta Arkangelskin kaupunkiin, vaan nyt olivat jo kulku-neuvot muuttuneet suuresti. Karjalan soutuveneeseen sijaan oli tullut iso, komea, nopeakulkuinen merilaiva, joten matka kului hauskaasti tyynessä ilmassa. Ja parin tunnin kuluttua saavuimme vanhaan, rikkaaksi tunnettuun Solovetskin luostariin Solovetskin saaristossa. Solovetskin luostari on perustettu 15:nellä vuosisadalla ja on se Venäjän mahtevimpia. Luostarissa löytyy paljon kalleuksia, kultaa, hopeaa, jalokiviä ja arvokas kirjasto. Luostarissa on tavallisesti 200 vakinaista munkkia ja tuhatkunta työskentelevää väliaikaista kokelasta. Luostarin vuotuiset tulot, lahjoitukset ja korot tekevät 200 tuhatta ruplaa. Luostarin rahallinen arvo on useampia miljoonia ruplaa. Kesän kuluessa käypi siellä noin 10,000 — 15,000 kuvien kumartajaa ja kaikki saavat luostarissa kolmen vuorokauden aikana vapaan asunnon ja ravinnon.

Arkangelskiin (Vienaan) saavuimme 24 p:nä klo 9 illalla. Kaupunki on sijoittunut Dvina-joen oikeanpuoliselle niemikkörannalle kapeana hevosekengän muotoisena rakennusryhmänä, noin 6—7 virstan pituudelle, lukuunottamatta Solombalon etukaupunkia, jonka varsinaisesta kaupungista erottaa Dvinan haarajoki Kusnetschicha. Kaupungin laivasataman pituus lasketaan 20 virstaksi ja käypi siinä kesän mittaan

noin 4,000 pienempää ja suurempaa ulkomaalaista laivaa. Asukkaita kaupungissa on noin 25 tuhatta talviaikoina. Kesällä on asukasluku paljon suurempi. Suureksi, ihan jättiläismäiseksi on täällä kasvanut puutavara-, terva- ja kalakauppa. Kauppa on pääasiallisesti kohdistunut Norjaan ja Englantiin ja suurin osa Vienan kaupasta kuuluu olevalle näitten maamiesten käsissä. Kaupungissa on paljon juutalaisia sekä saksalaisia kauppiaita. Nyt on Arkangelsk ollut jonkun aikaa rautatien kautta yhteydessä Moskovan kanssa. Yhteys onkin suuressa määrin lisännyt näitten kaupunkien tavara-välitys-liikettä.

VI.

Sunnuntaina, 28 p:nä viime heinäkuuta, klo 4 tienoilla aamulla saapui junamme Uurutshin asemalle, Volga-joen rannalla. Se oli heinäkuun poutapäivän auringon nousussa, kun sain ensikerran katsella kuuluisan Volgan suuruutta. Mahtavan tyyneä lainehti se kaikessa suuruudessaan ja sen vastakkaisella korkealla rannalla, Kotorosljoen haarassa, kolmikulman muotoisena lepäili aamu-unesaan Jaroslavljin kaupunki kaikessa loistossaan. Lumivalkeat talot vihreäisine kattoineen ja monet kymmenet kirkot, lukemattomine kupuoleineen aamuauringon kirkkaudessa kimallellen kerrassaan huikasivat katsojan silmää. Heti aseman vieressä, laivalaiturilla oli isohkoinen, kaksikerroksinen höyryproomu, muutamia pienempiä höyrylaivoja ja suuri joukko soutuveneitä matkustajia odottamassa, tarjotakseen palvelustaan. Pian olinkin joen toisella puolen kaupungin rannassa, suuren ajuriliudan ympäröimänä. Oli siinä yksi-, kaksi- ja kolmivaljakkoja, hevoset enimäkseen laihoja, väsyneen näköisiä kaakeja, jos jonkunmoisten vankkuri-resujen edessä. Vaan piiskan avulla, jota ryysykauhtanaiset ajurit ahkeraan käyttivät, mennä retuuttivat kaakit kokolailla. Korkeampaa maksua vastaan oli joitakin uhkeampia valjakkoja saatavana. Hotelli, johon asetuin, oli suuri, neli-kerroksinen kivirakennus, sähkövalaistuksella, vesijohtolla y. m. ajanmukaisilla laitoksilla varustettu. (Huoneita 60 kop. ja päivällisiä 50 kop. korkeampiin hintoihin). Heti ensi alussa teki kaupunki miellyttävän vaikutuksen ja samalla tunsin itseni olevan jonkunmoisessa suurkaupungissa, muistelllessani Kemin linnaa. Kun minun oli muutamia päiviä odotettava matkatoveria Suomesta, niin oli minulla hyvää aikaa vähän lähemmin tutustua tähän komeaan Ylä-Volgan kaupunkiin, josta pyydänkin nyt tässä saada vähän ker-

toa. Jaroslavljljista mäinitään, että siellä olisi neljännellä vuosisadalla jälk. Krist. synt. asunut suomalainen heimokansa, „Meräänit“, joista muistoina näillä seuduilla vielä löytyy hautakumpuja sekä paikkakuntien nimityksiä. Itse Jaroslavljin kaupunki on kohta 900 v. vanha (perustettu v. 1020—1026) Jaroslavlj on yksi niitä kaupungeja, jotka näihin päiviin saakka ovat säilyttäneet Venäjälle paljon vanhoja historiallisia muistojia. Ne ovat etupäässä kätkeyt sen luostareihin ja kirkkoihin. Tästä johtuukin se, että Venäjän hallitsijat pitävät kuin velvollisuutenaan kunnioittaa aina tuon tuostakin tätä kaupunkia läsnäolollaan. Nykyään löytyy Jaroslavljlissa 75 kirkkoa, joitten arkistoissa löytyy iso joukko historiallisia papereja y. m. todistuksia tämän paikkakunnan monista historiallisista vaiheista.

Nykyään on kaupungissa noin 80 tuhusakasta, 75 tehdasta, joissa työskentelee 15 tuh. henkeä ja yhteinen tuotanto arvoitellaan noin 15,500,000 ruplaan. Näistä ansaitsee erityisesti mainita Jaroslavljin Iso-Pellavateollisuus-Yhtiö, (vuotuinen tuotanto 2 miljoonaa ruplaa, 1,500 työmiestä). On Venäjän vanhimpia pellavatehtaita. Duna-jeffin tupakkatehdas (vuotuinen tuotanto 2,800,000 ruplaa, 1,000 työmiestä). Jaroslavljin Kemiallinen tehdas (650,000 ruplaa, 450 työm.) Dunajeffin Tulitikkutehdas (500,000 rupl., 275 työm.) Huomiota ansaitsevat myöskin kaupungissa ja sen ympäristöllä löytyvät monet höyrymyllyt. Näillä paikoin myöskin valmistetaan suuret määrät siirappia, tärkkelystä ja perunajauhoja, sillä kaupungin ympäristöllä löytyy äärettömän suuret alat perunaviljelyksiä ja yleensä maanviljelys on tällä paikkakunnalla Venäjän kukoistavimpia.

Kaupunki on rautatie-yhteydessä Moskovan, Kostroman, Ribinskin, Vologdan ja Arkangelskin kanssa.

Kaupungissa löytyy myöskin Venäjän vanhin teatteri, joka täällä sai oman rakennuksen vuonna 1750, ja vuonna 1785 sai Jaroslavlj kirjapainon, jossa painettiin Venäjän ensimmäinen aikakausi lehti „Ujedinenij Paschelonets“. Mutta huolimatta tästä kaikesta ei kaupungissa ole nytkään muuta kuin kaksi yksityisten pahanpäiväistä kirjakauppaa ja yksi semstvon. Kauvan sainkin harhailta ja kysellä ennen kuin sain käsiini kaupungin kartan.

Vaan ilman kouluja ei tämä kaupunki siltä ole, niistä on mainittava: Demidoffin Lakitieteen Opisto, Teknillinen Opisto, kaupungin Kauppakoulu, Mies-gimnaasi, Nais-gimnaasi, Välskärinkoulu, Kättilökoulu, Hengellinen seminaari, Kadettikoulu, 11 kansakoulua ja Piirustuskoulu.

Kansakouluihin uhraa kaupunki vuosittain ainoastaan 5—6 ruplaa. Mutta eihän täällä yleensä suuria uhraita kansan sivistykselle.

Keskiosassa kaupunkia löytyy tyydyttävä sähkö-katuvalaistus, vesijohdot, sähköraitiotiet y. m.

Paljon on kaupungissa asfalttikatuja ja muutenkin pidetään ne tavallisesti hyvässä kunnossa. Paljon lisää kaupungin kauneutta sen uhkea „Kasanskiin Bolevardi“, (puistokatu) joka näyttääkin olevan kaupunkilaistes hyvin suosittu kävely ja „kohtauspaikka“. Täällä myös löytyy ensiluokan iloinen ravintola varietee-laulajattarien y. m. ohjelman suorittajien kanssa, jotka pitävät hauskuudesta ja yleisön kolikoista huolta.

Mutta kaikesta uhkeimman näköalan tarjoaa täällä, Volgan rantaman puistokatu. Kesäisen illan tyyneydessä, auringon allettessa, ikivanhojen tammien siimeksessä. Ei silmä eikä mieli väsy ihaillemaan Volgan suurta arvokkaisuutta, ei kyllästy katsomaan yhä uusiin ja uusiin aluksiin, mitkä ohi kiitävät. Iltahämärän laskeutuessa tämän jättiläisjoen yli ilmestyy siellä lukemattomia eri värisiä valopiirteitä ja heijastuksia reimareista, sekä ohikulkevista aluksista. Kaunista, lumoavaa on näitten monien eriväristen valojen kiitely tuolla alhaalla joen pinnalla ja niin paljon elämää ja levotonta toimintaa kun niitten mukana seuraakin, on se sittenkin ihmismieltä rauhoittavaa illan tyyneydessä. Pois tempaa se hetkeksi mielestä arkiset ajatukset.

Paljon on täällä kaupungin pääosissa ulkonaista loistoa ja komeutta; mutta katsohtakaamme tähän vähän lähemmin, käykäämme katsomaan laitakaupungille j. n. p. Mantereelle päin korkea jokitörmä laskeutuu ja muodostuu suomaaksi ja tälle suomaalle on kaupungin suurin osa rakettu. Täällä ovat kadut huonossa kunnossa, kurjasti valaistut jonkunmoisella kaasuvälillä ja ojituksen ynnä likaviemärien puutteessa tulevat ne pienemmästäkin sateesta rapaisiksi. Kovät ja syystulvan aikoiua näissä kaupunginosissa on pakko kulkea veneellä. Kosteus ja ainainen mädänne löyhkä peittää täällä maan, jonka takia kuolevaisuus näissä kaupungin osissa on paljoa suurempi kuin keskikaupungilla. Kun lisäämme vielä, että kaupungille oli vuonna 1903 tuloja 448 tuh. ruplaa ja tästä maksettiin kaupungin kaunistukseksi katujen kunnossapitoon ja valaistukseen 45,140 ruplaa ja kansan sivistystarkoituksiin kaikkiaan 33,610 ruplaa, eikä sittenkään kaupungin velkojen lyhennykseen joutanut kuin 69,258 ruplaa 83 kop. niin tästä voimme helposti päättää, millä kannalla asiat

todellisuudessa ovat. Paljon ehdin näkemään täällä kurjuuttakin jos ulkonaista loistoakin.

31 p:nä heinäkuuta jätin tämän mieleeni painuneen, muistorikkaan tosivenäläisen kaupungin.

Mitro.

Miihakali Perttunen,

Vienan-Karjalan runolaulaja.

Kirj. Kuros-Aatu.

Samoillessani tänä kesänä veljien vieraana Väinön purren veistämöllä Vienan-Karjalassa, jouduin matkoillani m. m. Vuokkiniemen ja Latvajärven kyliin. Kun liikuin Arhipan laulajasuvun elospaikoilla, halusin saada tietoja Miihakali Perttusesta, Kalevalan laulajan Arhipan pojasta.

Ensiksi tahdoin tietää Miihakalin synnyinvuoden semminkin, kun en ennen ollut havainnut kenenkään hänen synnyinvuottansa määränneen. Sitä varten sunnuntaina viime kesäkuun 16 p:nä menin kirkonmenojen loputtua Vuokkiniemen kirkkoon saadakseni kirkonkirjoista Miihakalin synnyin vuoden. Miksi en tässä tarkoituksessa kääntynyt Latvajärven kirkossa löytyvään arkistoon, vaikka Miihakali syntyi ja hänen sukunsa elää Latvajärvässä, oli siihen syynä se, että nykyinen Latvajärven kylä kirkkoineen on lohkaistu Vuokkiniemestä eri kirkkokunnaksi ja niin muodoin Latvajärven asukkaita koskevat vanhimmat kirkonkirjat ovat säilyttävänä Vuokkiniemen kirkossa.

Kun ennemmin olin saanut tietää (vert. Karjalaisten Pakinoita N:o 1 (näytenumero 2) vuodelta 1906), että Miihakalin olisi pitänyt vanhojen ihmisten muistin mukaan syntyä noin 1805 eli 1806 vuosina, etsin näiden vuosien kirkonkirjoista haluamaani tietoa. Sitä en kumminkaan löytänyt, vaikka kirkonkirjat mainituilta vuosilta olivat tallessa. Katselin myös kirkonkirjoja syntyneistä seuraavilta vuosilta pitkän matkaa, mutta mitään ei niissä Miihakalista mainittu.

Vaikka Vuokkiniemen ränsistyneet ja huonosti hoidetut vanhimmat kirkonkirjat alkavat vuodelta 1777, ei vuosilta 1813, 1814 ja 1815 löytynyt mitään kirjoja syntyneistä, vaan ovat tältä ajalta kirjat hävinneet.

Silloin onnistuin löytämään kirkonarkistosta kirjan nimeltä: „D u h o w n a j a r o s p i s“ vuodelta 1845, Arkangelin pyhän konsistorion laatiman, johon hengelliseen kirjoitukseen merkitään niiden nimet, jotka käyvät ehtoollisella ja tekevät ripinsä. Tähän kirjaan eri sarekkeeseen merkitään myös ikä, joka henkilöllä silloin on, kun hän ehtoollisella käy. Niinpä nyt tässä kirjassa vuodelta 1845 oli merkitty: „Mihail Arhipoff on käynyt Herran ehtoollisella ja tehnyt synnintunnustuksensa“ ja sarekkeessa „ikä“ oli luku 30. Siis tänä vuotena oli Miikka 30 vuoden vanha. Kun nyt vuodesta 1845 vähennetään 30 jää 1815.

Tähän en kumminkaan vielä tyytynyt, vaan aloin etsiä muita mahdollisesti löytyviä „Duhownaja rospis“-kirjoja ja löysin taas samanlaisen vuodelta 1847. Tämän kirjan ikä-sareke osotti, että Mihail Arhipoff oli käynyt ripillä 32 vuoden vanhana; ja kun taas vähennämme vuodesta 1847 32, niin jää 1815. Kuten siis nämät kaksi kirjaa todistavat on Miihakali Perttunen syntynyt 1815. Hauskuuden vuoksi koetin vielä hakea toisia „Duhownaja rospis“-kirjoituksia, ja löysinkin vielä kolmannen, vuodelta 1857. Tänä vuonna oli Miihakali ollut 42 vuoden vanha, käydessään Herran ehtoollisella maaliskuun isona paastona. Taas vähentämällä iän vuodesta 1857, jää synnyinvuodeksi 1815.

Sarekkeessa „muistutuksia“ (1857) oli Miihakalin kohdalla: „ei ollut 2 vuoteen käynyt Herran ehtoollisella, eikä 5 vuoteen tehnyt synnintunnustustakaan“.

Vuotena 1847 oli samassa sarekkeessa samasta syystä muistutus. Niin oli Miihakali ollut 6 vuotta Herran ehtoollisella käymättä ja myös papille syntejään tunnustamatta. Tämä selittää sen, että Miihakali oli staroveri.

Miihakali oli naimisissa Fofana Savinovan tyttären Belagejan kanssa.

Muutamasta kirkon kirjasta, johon